

Asia: VN/538/2019-422

Ehdotukset jätealan asetuksiksi (EU:n jätesäädöspaketti)

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset (luku 2)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 2 ja sen perusteluista.

10 § Jätteen keräys

Perusteluiden sivun 13 alaviitteessä 11 mainittu osoite ei toimi. Piktogrammijärjestelmää koskeva aineisto tulisi olla saatavilla ympäristöhallinnon sivuilla eikä ulkomaisen yhdistyksen sivulla.

13 § Jätteen hyödyntäminen maantäytössä taikka maahan sijoittamalla tai levittämällä

Pykälän perusteluissa voisi olla perusteltua tehdä viittaus jäteasetuksen ehdotettuun 29 §:ään. 13 § koskee myös orgaanista ainesta sisältävän jätteen hyödyntämisen maantäytössä ja 29 §:ssä puolestaan ovat biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen hyödyntämistä maantäytössä koskevat erityiset rajoitukset. Rakenteellisesti 13 §:n ja 29 §:n sijainti asetuksen eri luvuissa vaikuttaa erikoiselta, koska kumpikin säännös käsittelee jätteen hyödyntämistä (luku 4), eikä niinkään jätehuollon järjestämistä koskevia yleisiä vaatimuksia (luku 2).

Jätteiden erilliskeräys ja hyödyntäminen (luku 4)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 4 ja sen perusteluista

18 § Asumisessa syntyvän biojätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys

YTP toistaa jätelain laatimisen yhteydessä tekemänsä esityksen siitä, että biojätteen erilliskeräys aloitettaisiin yli 10 000 asukkaan taajamissa jokaiselta kiinteistöltä ehdotettua nopeammin. Ehdotuksen mukaan erilliskeräys alkaisi isoissa taajamissa jokaisella kiinteistöllä vasta 1.7.2024 siitäkin huolimatta, että kiinteistöillä on vaihtoehtona mahdollisuus omatoimiseen kompostointiin. Miksi kolmen vuoden siirtymäaika biojätteen kohdalla on tarpeellinen ottaen huomioon, että biojätteen erilliskeräys ja käsittely on täysin vakiintunutta toimintaa? Käsittelykapasiteettia on olemassa sekä nykyisissä että rakentuissa biokaasulaitoksissa, ja erilliskeräysvelvoitteet ovat selvä investointisignaali.

Biojätteen lajittelun lisääminen on katsottu keskeisimmäksi toimenpiteeksi yhdyskuntajätteen kierrätysasteen kasvattamiseksi Suomessa. Sekajätteessä on edelleen eri selvitysten mukaan 30–40 % biojätettä. Biojätteen lajittelun onnistuminen vähentää muihin jätelajeihin kohdistuvaa painetta ja yhdistettynä onnistuneeseen hinnoitteluun ja mm. kuluttajarajapinnassa toteutettaviin kampanjoihin erilliskerätyn biojätteen kertymät voivat nousta arvioitua nopeammin. Nopeampi eteneminen erilliskeräyksen kanssa olisi myös yhdenmukainen biokaasulle asetettujen tavoitteiden kanssa.

Keräys kaikilta kiinteistöltä isoissa taajamissa tulisi aloittaa viimeistään 1.1.2023, mikä vaikuttaa myös välttämättömältä vuoden 2025 kierrätystavoitteen saavuttamiseksi.

YTP ehdottaa lisäksi, että asetuksen voimaantulosäännöksen päivämäärät yhtenäistettäisiin jätelakimuutoksen voimaantulosäännösten kanssa biojätteen osalta. Jätelain voimaantulosäännöksen mukaan biojätettä koskeva kuljetusjärjestelmämuutos astuu voimaan aikaisintaan 19.7.2022 ja viimeistään 19.7.2023. Asetusehdotuksen mukaan biojätteen erilliskeräysvelvoitteet yli viiden huoneiston kiinteistöillä astuisivat kuitenkin voimaan 1.7.2022.

19 § Asumisessa syntyvän pakkausjätteen kiinteistöttäinen erilliskeräys

YTP katsoo, että kierrätysasteen kasvattamisen ja kustannusten näkökulmasta pakkausjätteiden velvoittava kiinteistökohtainen erilliskeräys tulisi aloittaa vaiheittain. Kaikkien taajamien sijaan kiinteistökohtainen keräys tulisi aloittaa ehdotetun kahden vuoden kuluttua yli 10 000 asukkaan taajamissa. Jätelakimuutoksen taustaksi tehdyt laskelmat (LCA Consulting 26.4.2019) osoittavat, että isoista taajamista pakkausjätteet saataisiin kerättyä selvästi alhaisemmin kokonaiskustannuksin. Samalla kun keräyksen keskittäminen isoihin taajamiin rajaisi pakkausten tuottajiin kohdistuvaa kustannuspainetta, jättäisi rajausta myös pk-kokoluokan jätteenkeräysyrityksille toimintamahdollisuuden markkinoilla, jossa niillä on jo olemassa olevaa liiketoimintaa.

Kunnissa on käynnistynyt jätelakimuutoksen jälkeen valmistelu lain edellyttämistä kuljetusjärjestelmämuutoksista, ja useissa kunnissa valmisteluun on otettu samalla kertaa sekajätteen kuljetusjärjestelmämuutos kiinteistön haltijan järjestämästä kuljetuksesta kunnan järjestämään malliin. Toimintamalli oli ennakoitavissa ja se voimistaa entisestään jättesäädöspaketin kielteisiä vaikutuksia jätteenkuljetuksessa toimiville yksityisille yrityksille. Kielteiset yritysvaikutukset ovat näin ollen osoittautumassa jätelain valmistelussa arvioitua suuremmiksi.

Kun erilliskerättävien jätelajien lisäksi myös sekajäte siirretään kunnan kuljetukseen, katoaa yrityksiltä mahdollisuus harjoittaa nykyistä liiketoimintaansa. Jotta Suomessa säilyisi elävä ja monilukuinen jätteenkuljetussektori, tulisi jäteasetuksen erilliskeräysrajoja pakkausjätteen osalta harkita vielä kertaalleen. Pienet ja keskisuuret kuljetusyrietykset voivat osallistua kuntien järjestämiin urakkakilpailutuksiin ensimmäisen kilpailutuskierron jälkeen vain, jos niillä on riittävän suuri asiakaspohja liiketoiminnan jatkamiseksi tilanteissa, joissa yritys ei voita kunnan urakkaa. Pelkät yritys kiinteistöt eivät tarjoa riittävää asiakaspohjaa jätteenkeräyksessä aivan muutamaa isointa kaupunkialuetta lukuun ottamatta.

20 § Muun asumisessa syntyvän jätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys

Pykälässä tulisi olla viittaus asetusehdotuksen 19 §:ään, ei 16 §:ään.

Säännöksen mukaan kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvän muun pienikokoisen metallijätteen ja mahdollisuuksien mukaan muun pienikokoisen muovijätteen kuin pakkausjätteen erilliskeräys vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi huoneistoa.

Siltä osin kuin pienmetalli ja pienmuovi kerätään yhdessä pakkausjätteiden kanssa, tulee yhteiskeräys ottaa huomioon jätelain 49 b §:n mukaisten kustannusten korvauksessa.

21 § Kunnan järjestämä jätteen alueellinen vastaanotto

Pykälän 1 momentin kohdassa 1 ei tule mainita paperijätettä. Perusteluissa todetaan, ettei vastaanottovelvollisuus koske tuottajavastuunalaista paperia. Syntyykö kunnan vastuulle kuuluvassa jätehuollossa muuta kuin tuottajavastuunalaista paperijätettä ja siinä määrin, että kunnan tulee järjestää sille alueellinen vastaanotto? Jos paperijäte säilytetään kohdassa 1, tulisi poissulku tuottajan vastuulle kuuluvasta paperijätteestä tehdä suoraan momentissa, kuten tehdään pakkausjätteen osalta.

Pykälän 2 momentin kohdassa 1 mainittu viittaus 1 momenttiin on epäselvä merkitykseltään, ja kohtaa tulisi selventää pilkun jälkeisen lauseen osalta: ” 1) kotitalouksien pienimuotoisissa itse tehtävissä rakennus- ja purkutoiminnoissa syntyvä, 1 momentin tai 27 §:n mukaisesti lajiteltu sekä sekalainen jäte;”

Pykälän 2 momentin kohdassa 2 olisi syytä mainita laissakin mainittu määrän kohtuullisuuteen liittyvä rajausta maa- ja metsätalouden vaarallisten jätteiden osalta. Asetusluonnoksessa toistetaan muissakin kohdin lakia ja otetaan perusteluissa useissa kohtaa kantaa jätemääriin.

22 § Muun kuin asumisessa syntyvän jätteen erilliskeräys

Erilliskeräysvelvoitteiden asettaminen muille kuin kunnan vastuulla oleville kiinteistöille on kannatettavaa. Velvoitteiden tulisi kuitenkin ensivaiheessa kohdistua vain isoihin taajamiin yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä YTP esittää 19 §:n osalta. Syntypaikkalajittelu tulisi ratkaista muissa taajamissa tai taajamien ulkopuolella sijaitsevissa isommissa jätettä synnyttävissä toiminnoissa ympäristöluvassa annettavilla lajittelua koskevilla määräyksillä.

Asetusehdotuksen mukaan siirtymäajat asuinkiinteistöjen ja muiden kiinteistöjen erilliskeräyksen aloitukselle poikkeavat toisistaan. Jätteen haltijan vastuulla olevien kiinteistöjen ja kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan tulee aloittaa erilliskeräys vuotta aiemmin. Ehdotusta ei perustella. Näin ollen jää epäselväksi, onko kunnan oman hallinto- ja palvelutoiminnan osalta ajateltu kuntien jätelaitosten kilpailuttavan näiden kiinteistöjen keräyksen erillään asuinkiinteistöjen keräyksestä.

Pykälän 4 momentti on tarpeeton itse asetuksessa ja paremmin perusteluihin sopiva informatiivinen lakiviittaus. Momentin siirtäminen osaksi perusteluita asettaisi sen samaan asemaan kuin samaista pykälää koskevien perusteluiden kolmas kappale, jossa niin ikään tuodaan informatiivinen lakiviittaus esiin vain perusteluissa, eikä itse pykälässä. Kohtaa tulee korjata myös asiasällöltään, koska siinä on hieman harhaanjohtavasti viittaus vain 91 §:ään, kun mahdollisuus poiketa kunnan vastuusta mainittujen toimintojen osalta on myös jätelain 42 §:ssä. Jätelain 91 §:n nojalla ei voida antaa poikkeusta yksittäisille kunnan hallinto- ja palvelutoiminnoille. Myös perusteluista puuttuu samalla lailla viittaus jätelain 42 §:ään.

23 § Yhdyskuntajätteen erilliskeräystä ja alueellista vastaanottoa koskevat erityiset säännökset

Pykälän 3 momentin mukaan pakkausjäte on mahdollisuuksien mukaan kerättävä yhdessä muun samaa materiaalia olevan jätteen kanssa. Perusteluissa täsmennetään, ettei yhteiskeräys kuitenkaan saisi johtaa esimerkiksi kierrätetyn jätteen laadun heikkenemiseen eikä vähentää mahdollisuuksia jätteen uudelleenkäytön valmisteluun tai kierrätykseen. YTP esittää, että täsmennys tehtäisiin suoraan momentissa. Yhteiskeräystä etenkin muovijätteiden kohdalla tulee käyttää harkitusti käsittelyvaiheen tarpeita painottaen. Kierrätyksen arvoketjun kannalta käsittelyn onnistuminen on oleellista, eikä sitä tule vaarantaa erilliskeräyksen järjestelyillä.

25 § Yhdyskuntajätteen uudelleenkäytön valmistelua ja kierrätystä koskevien tavoitteiden laskenta

Pykälässä toistetaan osin artiklan 11 a vaatimuksia, osin viitataan 2 momentissa ko. artiklan noudattamiseen ja annettuihin täytäntöönpanosäädöksiin. Pykälä jää näin ollen hieman

keskeneräisen oloiseksi. Pykälässä olisi hyvä kirjoittaa auki artiklan 11 a vaatimukset ja lisäksi tehdä tarvittavat viittaukset täytäntöönpanosäädökseen.

Tulisiko esimerkiksi 1 momentin kohdassa 2 sulkea kierrätetyksi laskettavasta jätteestä pois polttoaineeksi valmistettavan tuotteen tai aineen valmistus? (Vrt. artikla 11a: ”Materiaaleja, joita ei enää luokitella jätteeksi ja joita on määrä käyttää polttoaineina tai muutoin energian tuottamiseksi taikka polttaa, käyttää maantäyttöön tai sijoittaa kaatopaikalle, ei saa ottaa huomioon kierrätystavoitteiden saavuttamisessa.”)

Tulisiko pykälässä myös määritellä, millä ehdoin mädätykseen päätyvä biojäte voidaan katsoa kierrätetyksi? (Vrt. artiklan 11 a kohta 4.)

Ilmeisesti ehdotetun pykälän 1 momentin kohta 2 ei ota kantaa siihen, kumpaa artiklan 11 a laskentapistettä kierrätykseen päätyvää määrää määritettäessä käytetään. Artiklassa on pääsääntö: ”kierrätettävä yhdyskuntajäte punnitaan, kun jäte tulee kierrätykseen” ja poikkeus: ”kierrätetyn yhdyskuntajätteen paino voidaan punnita mahdollisen lajittelutoiminnan tuotoksena [tietyin edellytyksin]”. Sinänsä pragmaattinen lähestymistapa kierrätetyn määrän määrittämiseksi Suomessa on kannatettavaa.

Pykälän perusteluissa saattaisi olla tarpeellista tehdä tarvittavat viittaukset jätteen haltijan kirjanpitoa ja raportointia koskeviin pykäliin.

27 § Rakennus- ja purkujätteen erilliskeräys

Pykälän 1 momentista puuttuu kohta 11.

Pykälään ei sisälly vastaavaa velvoitetta kuin 22 §:n 3 momentissa: ”Edellä 2–4 kohdassa tarkoitettua tiettyä materiaalia olevasta jätteestä on tarvittaessa lajiteltava erikseen tasalaatuinen huomattavan suurina määrinä syntyvä jäte, jos näin järjestettävällä erilliskeräyksellä saavutetaan kierrätyksen edistämisen ja muutoin etusijajärjestyksen toimeenpanon kannalta paras lopputulos.” Sama velvoite olisi paikallaan myös rakennus- ja purkujätettä koskien ottaen huomioon, että rakentamisessa syntyy esimerkiksi erilaisia muovijätelajeja, joiden erillään pito on perusteltua.

Kirjanpito jätteistä, siirtoasiakirja ja viranomaiselle toimitettavat tiedot (luku 5)

•Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 5 ja sen perusteluista.

Kansalliset tietovaatimukset ensin testattava käytännössä

Kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteisiin ehdotetut muutokset etenkin jätteen alkuperätiedon osalta ovat osittain kansallisia laajennuksia direktiivin velvoitteisiin nähden. Jätteen alkuperän eriyttäminen kuntakohtaisesti ja tämän lisäksi yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen alkuperän erittely kolmeen eri syntypisteeseen (asuminen, kunnan hallinto- ja palvelutoiminta ja muu hallinto- ja palvelutoiminta) eivät ole EU-raportoinnin kannalta välttämättömiä tietoja. Perusteluissa tuodaan esiin, että tietoja tarvitaan kuntakohtaisen tiedon tuottamiseksi ja esimerkiksi ohjauskeinoharkintaa varten.

Ehdotetut alkuperää koskevat tietovaatimukset ovat käytännössä vaikeasti toteutettavissa. Toteutettavuutta heikentää myös kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteiden nopea voimaantulo. YTP esittää, että alkuperätietoa koskevien kansallisten laajennusten osalta edettäisiin ensivaiheessa alueellisten kokeiluhankkeiden kautta velvoittavan sääntelyn sijaan. Velvoittavaan sääntelyyn näiden tietotarpeiden osalta voitaisiin edetä ensin onnistuneiden kokeilujen kautta tai siinä vaiheessa, kun jätteen punnitseminen sen lähtöpisteessä on tavanomainen käytäntö.

Jätehuollon toimijat ovat valmistelun aikana ilmaisseet laajasti käytännön vaikeudet tällaisen uuden tiedon tuottamisessa. Parhaimmillaankin vaaditut tiedot olisivat arvioita, koska eri kunnista ja eri lähtöpisteistä peräisin oleva jäte sekoittuu kuormissa jätteen keräysvaiheessa. Myös se, kuinka hyvin tieto seuraa jätehuoltoketjussa eteenpäin ja kuinka pitkälle tiedon tulisi edes kulkea, on tässä vaiheessa epävarmaa.

Asetusehdotuksen liite 5 näyttäisi ulottavan alkuperän seuraamisen läpi jätehuollon arvoketjun. Liite 5 kohdistaa alkuperää koskevat vaatimukset koskemaan pykälä 34, 37, 40 ja 41 § mutta ei kuitenkaan 39 §:ää, vaikka säännöksissä mainittu yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen erittelyvelvoite on eksplisiittisesti kirjoitettu vain 39.2 §:ään. Liite 5 antaa ymmärtää, että jätehuollon arvoketjussa toimivan tulee kaikissa vaiheissa olla perillä esimerkiksi jätteen alkuperäkunnasta (myös jätteen käsittelyssä syntyneiden jätteiden osalta?). Sama vaikuttaisi koskevan yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen erittelyä. Vaatimusten tarkoituksenmukaisuutta on vielä harkittava uudelleen.

Kirjanpitovaatimusten voimaantulon aikataulu kohtuuton

Myös direktiivistä suoraan seuraavien uusien kirjanpito- ja raportointivaatimusten osalta YTP pyytää harkitsemaan uudelleen ehdotettua voimaantulon aikataulua. Ehdotuksen mukaan uusia kirjanpitovelvoitteita (34–41 §) sovellettaisiin 1.1.2022, eli jo muutamien kuukausien päästä asetuksen antamisesta. Tiedonantovelvoitteita ehdotetaan sovellettavaksi 1.7.2023 alkaen. Viranomaisen YLVA-järjestelmään tehdään uusien vaatimusten mukaiset muutokset 1.1.2023

mennessä. Aivan samalla lailla yritykset joutuvat tekemään muutoksia omiin toiminnanhallintajärjestelmiinsä, mikä tulee ottaa huomioon siirtymäajoissa.

Lain ja asetusten valmistelun aikana yritykset ovat toistuvasti ilmaisseet tarvitsevansa vähintään 1,5 vuoden aikaikkunan muutosten päivittämiseksi omiin järjestelmiinsä. Vasta järjestelmien päivityksen jälkeen tiedot ovat tallennettavissa ja raportoitavissa vaaditussa muodossa. Osassa yrityksiä uusitaan parhaillaan tietojärjestelmiä mutta uusia järjestelmiä ei saada käyttöön vielä vuoden 2022 alussa.

YTP esittää, että kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteiden voimaantumista siirretään vuodella ehdotetuista takarajoista. Kansallisen raportoinnin kannalta oleellista on, että vaaditut tiedot perustuvat todelliseen tietoon eivätkä arvauksiin. Ehdotettu aikataulu johtaa paitsi tarpeettomiin lisäkustannuksiin myös väistämättä arviointiin.

Siirtoasiakirjarekisteriä koskevan tiedonsiirtovelvoitteen (ehdotettu jätelain 121 b §) osalta aiemmin suunniteltua aikataulua muutettiin, kun kävi ilmi, etteivät kaupalliset siirtoasiakirjajärjestelmien valmistajat pystyneet toteuttamaan vaadittuja muutoksia järjestelmiinsä suunnitellussa aikataulussa. Tämän kanssa yhdenveroisesti tulisi nyt ottaa huomioon jätehuollossa toimivien yritysten pyytämä lisäaika muutosten saattamiseksi osaksi yritysten järjestelmiä.

Kirjanpito- ja tiedonantosäännösten perusteluita korjattava

YTP esittää lisäksi, että kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuutta koskevien pykälien perustelut laadittaisiin uudelleen pykäläkohtaisesti – väistämättömästi toistosta huolimatta. Ehdotuksessa tehty ratkaisu perusteluiden yhdistämisestä 34, 37 ja 39 §:n osalta hankaloittaa pykälien tulkintaa, etenkin kun samalla tehdään ristiviittauksia pykälien välillä.

Esimerkiksi epäselväksi jää mihin pykälään ja sen momenttiin viitataan perusteluiden sivun 23 toisessa kappaleessa ”yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölaitteen tuottajan olisi lisäksi merkittävä kirjanpitoon ja toimitettava jätteen käsittelijälle ja ympäristöluvanvaraisen toiminnan osalta valvontaviranomaiselle tieto jätteen määrästä eriteltynä liitteen 5 mukaisesti asumisessa, kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa sekä muussa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyneeseen jätteeseen.” 39 §:n 2 momentissa vastuu tietojen toimittamisesta on kuljettajalla. Lisäksi epäselväksi jää, tarkoitetaanko kohdassa myös asumisessa syntyvää yhdyskuntajätettä tai saostus- ja umpisäiliölaitetta, ja kenellä velvollisuus on (jätteen tuottaja, kuten perusteluissa vai jätteen kuljettaja, kuten 39.2 §:ssä). Vastaavia vaikeasti avautuvia kohtia on perusteluissa muitakin.

Yhdyskuntajätteen ja saostus ja umpisäiliölaitteen erittelyvelvoitteen osalta käytetään asetuksessa termejä asumisessa, kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa sekä muussa hallinto- ja

palvelutoiminnassa syntyvä jäte (ml. kauppa). Terminologia ei ole yhdenmukainen jätehuollon järjestämisvastuun kanssa (vrt. jätelain 28 § ja 32 §). Myös yritystoiminnassa syntyy yhdyskuntajätettä, jonka syntyä ei voida lukea ”muuksi hallinto- ja palvelutoiminnaksi (ml. kauppa)”. Jätelain mukaisesti voisi olla syytä käyttää kolmantena termiä ”jätteen haltijan vastuulle kuuluva yhdyskuntajäte”. Terminologiaa tärkeämpää on kuitenkin, että erittelyn kanssa edetään toiminnanharjoittajien toteuttamien kokeilujen kautta.

37 § Jätteen käsittelijän kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Pykälän 2 momentin kohdan 6 vaatimusta ei eritellä liitteessä 5. Tällä hetkellä on epäselvää, miten kohta ”jätteen edellisen haltijan ja kuljettajan tunnistetiedot” raportoidaan viranomaiselle.

Pykälän 2 momentin mukaan jätteen käsittelijän on oltava selvillä ja pidettävä kirjaa jätteen alkuperästä liitteen 5 mukaisesti. Liite 5 ulottaa näin ollen alkuperän seuraamisen pitkälle jätehuoltoketjuun ja koskisi ilmeisesti myös jätteen käsittelyssä syntyviä jätteitä. Tietovaatimuksen ulottaminen pitkälle arvoketjuun vaikuttaa liioitellulta. Itse 37 §:ssä asiasta ei ole suoraan vaatimusta, perustelut ovat vaatimuksen suhteen epäselvät.

Pykälän 3 momentin kohdan 2 mukaan jätteen käsittelijän on tuotettava ”tieto poltossa syntyvästä pohjatuhkasta ja -kuonasta erotettujen kierrätettyjen metallien määrästä 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun komission täytäntöönpanopäätöksen mukaisesti laskettuna.” Itse säännös velvoittaa jätteen käsittelijää, joka on pohjatuhkan ja -kuonan osalta sen käsittelijä, ei siis ko. jätteen tuottanut polttolaitos. Perusteluissa kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus osoitetaan kuitenkin polttolaitokselle, koska perusteluiden mukaan ”polttolaitoksen olisi pyydettävä laskentaan tarvittavat tiedot pohjatuhkan ja -kuonan käsittelijältä sekä tarvittaessa metallirikasteen käsittelijältä.” Itse pykälä ei siis aseta kirjanpito- ja raportointivelvoitetta polttolaitokselle, joka on pohjatuhkan ja -kuonan tuottaja (aikaisempi jätteen haltija), ei sen käsittelijä. Perusteluiden viittaus jätelain 118 §:n 3 momenttiin ei riittäne siirtämään velvoitetta jätteen käsittelijältä jätteen tuottajalle.

Kohdassa mainitun komission täytäntöönpanosäännöksen (2019/1004) artiklan 5 kohdan 2 mukaan velvoite soveltaa täytäntöönpanosäännöksen liitteen III mukaista laskentamenetelmää kohdistuu jäsenvaltioon. Jäteasetusta koskevassa ehdotuksessa velvollisuus laskentamenetelmän käyttöön näytettäisiin siirrettävän pykälässä jätteen käsittelijälle ja perusteluiden mukaan epäsuorasti jätteen tuottajalle.

Kohtaa tulee korjata sekä pykälän että perusteluiden osalta.

Toiminnanharjoittajien mukaan tieto pohjatuhkasta ja -kuonasta erotettujen metallien määrästä on tuhmaa ja kuonaa käsittelevän yrityksen oleellinen liikesalaisuus, joka vaikuttaa suoraan yrityksen hinnoitteluun ja siten taloudelliseen tulokseen. Asetusehdotuksessa esitetty mahdollisuus, että ”Toimijat voisivat tarvittaessa sopia, ettei tietoja luovuteta ulkopuolisille sekä esittää tahtonsa tietojen salassa pitämisestä perusteluineen toimittaessaan tietoja valvontaviranomaiselle” ei muuta sitä, että ehdotuksen mukaan tuhkan ja kuonan käsittelijän tulisi luovuttaa tiedot suoraan asiakkailleen. Tuhkan ja kuonan käsittelystä vastaavat osin myös kunnalliset jätelaitokset sen mukaisesti, mitä niiden ja polttolaitosten välisissä jätteenhoitosopimuksissa on määritelty. Tuhkan ja kuonan käsittelijä joutuisi näin ollen luovuttamaan suoraan hinnoitteluun ja katteeseensa liittyvää tietoa ei pelkästään asiakkaalleen, vaan samalla kunnan jätelaitokselle, jolla puolestaan on laajat raportointivelvoitteet tahoille, joita velvoittaa julkisuuslaki. Asetusehdotus ei huomioi, kuinka olennaisesti erotettujen metallien määrää koskevien tietojen julkistaminen voi vaikuttaa tuhkan ja kuonan käsittelyn markkinaan.

Viranomaisen näkökulmasta olisi vaivattominta saada erotettujen metallien saantoa koskevat tiedot suoraan polttolaitokselta. Viranomaisjärjestelmiin on kuitenkin mahdollista laatia ratkaisu, jossa tiedon metallin saannosta antaa suoraan tuhkan ja kuonan käsittelijä. Samalla käsittelijä raportoi, minkä polttolaitoksen tuhkasta- ja kuonasta on kyse. Tieto liikkuu vain viranomaiselle ja tieto voidaan merkitä salassa pidettäväksi. Laskennan komission täytäntöönpanosäännöksen liitteen III mukaisesti toteuttaa viranomaisen.

Yleisemmin YTP haluaa tuoda esiin, että liikesalaisuuksiksi katsottavien jätetietojen salaamisen mahdollisuus viranomaisille raportoitessa tulisi varmistaa nykyistä paremmin. Jätteenkäsittelyssä syntyvien jätteiden osalta on mahdollista tehdä päätelmiä yrityksen liiketoiminnasta. Kun tiedonantovelvoitteet viranomaisille laajentuvat, yhä enemmän yrityksen liikesalaisuudeksi katsomaa tietoa päätyy viranomaisen järjestelmiin. Tiedossa on, että viranomaiset rinnastavat raportoitavat jätetiedot muihin päästötietoihin, ja tietoja on luovutettu niitä pyytäneille kolmansille osapuolille. Tietojen luonteeseen ja luovuttamiseen tulisi kiinnittää kasvavat raportointivaatimukset huomioon ottaen jatkossa enemmän huomiota.

39 § Jätteen kuljettajan, välittäjän ja kerääjän kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Pykälän toisen momentin mukaan ”jätteen kuljettajan, joka kuljettaa liitteessä 3 säädetyn jäteluettelon nimikeryhmään 15 tai 20 kuuluvaa yhdyskuntajätettä tai saostus- ja umpisäiliölietettä alkuperäiseltä jätteen tuottajalta käsittelyyn, on annettava jätteen vastaanottajalle tieto tälle luovuttamansa yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen määrästä eriteltynä asumisessa, kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa sekä muussa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyneeseen jätteeseen.” Ehdotettua velvollisuutta tulisi harkita ja ensin testata kokeiluhankkeissa.

Velvollisuus on osittain päällekkäinen jätelain 39 §:n kanssa, jonka nojalla kahden ensimmäisen erittelykohdan mukainen jäte raportoidaan jo kertaalleen jätelain 143 §:n mukaiseen rekisteriin. Jatkossa tulisi pyrkiä varmistamaan, että tiedot siirtyvät viranomaisten välillä.

40 § Jätettä toiseen maahan siirtävän toimijan kirjapito- ja tiedonantovelvollisuus

Säännöksen mukaan liitteen 5 mukaiset tiedot tulee toimittaa tiivistelmänä Suomen ympäristökeskukselle. Liite 5 ulottaa laajat tietovaatimukset jätteen alkuperästä koskemaan myös 40 §:ää. Onko tarkoituksenmukaista, että kaikki liitteen 5 alkuperätiedot raportoidaan myös SYKELLE?

41 § Siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot

Säännöksen mukaan siirtoasiakirjaan tulee merkitä jätteen alkuperätieto liitteen 5 mukaisesti eriteltynä. Onko tarkoituksenmukaista, että myös siirtoasiakirjaan on eriteltävä saostus- ja umpisäiliölietteen alkuperä liitteen 5 kohdan 3 mukaisesti? Jätteenkuljettajia velvoitaisi jo asetusehdotuksen 39.2 §.

Siirtoasiakirjaan tulee merkitä sanallinen kuvaus jätteestä sen lisäksi, että jätteestä merkitään jäteluettelon mukainen koodi. Sanallisen kuvauksen merkitystä on kyseenalaistettu ja YTP esittääkin, että sanallisen kuvauksen antaminen olisi vapaaehtoista eikä velvoittavaa. Useat toiminnanharjoittajat ovat ymmärtäneet väärin, että sanallisella kuvauksella tarkoitettaisiin jäteluettelon mukaista sanallista kuvausta. Liitteen 5 mukaisen sanallisen kuvauksen ero jäteluettelon sanalliseen kuvaukseen olisi hyvä mainita 41 §:n perusteluissa.

Siirtoasiakirjoihin tulee merkitä 41 §:n mukaiset tiedot 1.1.2022 alkaen. Osa toiminnanharjoittajista uusii parhaillaan omia toiminnanhallinta- ja siirtoasiakirjajärjestelmiään, eikä uusia vaatimuksia ehditä sisällyttää järjestelmiin jo vuoden alusta. Myös siirtoasiakirjavelvollisuuden voimaantumisen aikataulua tulisi harkita uudelleen ottaen huomioon sen, ettei sähköisestä siirtoasiakirjarekisteristä ole vielä annettu lakiesitystä.

Muut asetuksen säännökset

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen muista säännöksistä ja niiden perusteluista.

Jäteasetuksen 1 luku. Yleiset säännökset

4 § Jäteluettelo ja vaarallinen jäte

Käytetty termi ”yleisimmistä” tulisi vaihtaa muotoon ”vaarattomista”. Vastaavaa epätarkkuutta on liitteen 3 kohdassa 2.2. Jätteen luokittelu vaaralliseksi jätteeksi: ”... vaarallisen että muun jätteen nimikkeeseen...”.

5 § Vapaa-ajan asunnossa syntyvä jäte

Pykälällä täsmennetään jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun asumisessa syntyvän jätteen määrittelyä siltä osin kuin on kysymys vapaa-ajan asunnosta. Pykälään ei ehdoteta muutoksia. YTP esittää, että vapaa-ajan asuntoa koskeva täsmennys kuitenkin yhdenmukaistettaisiin muiden kunnan vastuuta koskevien rajausten kanssa. Kunnan pääasialliselle vastuulle eivät kuulu yritystoiminnan jätteet (pl. Jätelain 32.1 § kohta 3 ja 4) edes silloin, kun kyse on pienyrityksistä. Myös rakennus- ja purkujätteessä (32.1 § kohta 1) kunnan vastuu rajataan kotitalouden omaan toimintaan.

YTP esittää, että 5 § muutetaan muotoon: ” Jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä on pääasiassa omaan käyttöön tarkoitetuissa kesämökeissä ja muissa vastaavissa vapaa-ajan asuinrakennuksissa syntyvä jäte.” Kunnan vastuulta tulee rajata ulos yritystoiminta, vaikka se olisi pienimuotoista. Perusteluissa kunnan vastuulle voidaan lukea satunnainen vuokraustoiminta. Perusteluihin tulisi tehdä vastaavat muutokset ja poistaa tarpeettomana toinen kappale.

Jäteasetuksen 8 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

56 § Eräitä velvoitteita koskevat siirtymäajat

Siirtymäaikoja koskevat kommentit on kirjattu kunkin asiaa koskevan pykäläehdotuksen kommenttiin. Yhteenvetona YTP toteaa, että siirtymäajoissa on epäloogisuutta. Esimerkiksi tekstiilijätteen aluekeräys (ja sen myötä sen käsittely) tulee aloittaa laajamittaisesti 1.1.2023. Samoin rakennus- ja purkujätteen uudet lajitteluvuorot astuvat voimaan jo 1.7.2022. Sen sijaan jo vakiintunut biojätteen erilliskeräys aloitetaan kaikilta kiinteistöiltä isoissa taajamissa vasta 1.7.2024. Pakkausjätteen erilliskeräyksen siirtymäajat ovat erilaiset riippuen siitä, onko kyse asumisen kiinteistöistä vai muista kiinteistöistä.

Uudet kirjanpito- ja tiedonantovaatimukset astuvat voimaan liian nopeasti. Jättesäädöspakettia on valmisteltu pitkään ja sen voimaantulo on viivästynyt, mikä ei kuitenkaan tarkoita, että jätettä

tuottavien, kuljettavien ja käsittelevien toiminnanharjoittajien voidaan olettaa täyttävän kirjanpitoa ja tiedonantoa koskevat uudet vaatimukset ehdotetussa, hyvin lyhyessä aikataulussa. On epätodennäköistä, että toiminnanharjoittajat laajasti olisivat jo etukäteen perillä kirjanpitoa koskevista muutosehdotuksista, etenkin kansallisten laajennusten osalta. Myös siirtoasiakirjavelvollisuuden voimaantulon aikataulua uusein velvoitteiden osalta tulisi harkita uudelleen ottaen huomioon sen, ettei sähköisestä siirtoasiakirjarekisteristä ole vielä annettu lakiesitystä.

Valtioneuvoston asetukset ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista ympäristönsuojelusta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuihin asetuksiin sekä niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista kaatopaikka-asetukseen sekä niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetusta pakkaus- ja pakkausjäteasetuksesta ja sen perusteluista.

6 § Pakkaukseen tehtävät merkinnät

Pykälän mukaan markkinoille saatettava pakkaus voidaan merkitä siinä käytettyjen materiaalien tunnistamiseksi. Pykälä on direktiivin mukaisesti kirjoitettu mahdollistavaksi, ei velvoittavaksi. Kierrätyksen edistämiseksi pakkauksessa käytettävät materiaalit tulisi toki merkitä pakkaukseen. Velvoittavan sääntelyn kanssa eteneminen pelkästään Suomessa voi olla epätarkoituksenmukaista, mutta Suomen tulisi edistää asiaa EU:ssa.

Pykälän alaviitteen 4 linkki ei toimi. Materiaali tulisi jakaa ympäristöhallinnon sivuilla.

10 § Vastaanoton järjestäminen

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan kasvatettavan yrityspakkausjätteen terminaalien vähimmäismäärää koskevaa vaatimusta nykyisestä 30:stä 60:een. LCA Consultingin selvitys (23.4.2020) ei tue terminaaliverkoston kasvattamista. Selvityksessä mainitaan johtopäätöksenä, että ”terminaalien lukumäärävelvoitteen kasvattaminen vähintään kuuteenkymmeneen tai sataan lisäisi haastateltujen asiantuntijoiden mukaan käyttämättömien tai lähes käyttämättömien terminaalien lukumäärää. Tämä lisäisi tuottajayhteisöille ja siten pakkausten tuottajille kohdistuvia kustannuksia, mutta ei hyödyttäisi jätettä tuottavia yrityksiä.” Lisäksi selvityksessä todetaan jo lain valmistelun aikana esiin tuotu: ”Jätettä tuottava yritys voi myös toimittaa pakkausjätteensä itse vastaanottoipaikkaan. Tämä on kuitenkin harvinaista.”

Yrityspakkausjätteen vastaanottoon tarkoitettuja terminaaleja on tälläkin hetkellä jo enemmän kuin asetus vähimmillään vaatii: jätelajista riippuen 35–62 terminaalia. Tämä kertoo siitä, että terminaaleja on perustettu markkinaperusteisesti tarpeen mukaan ja tarpeellisiin paikkoihin. Yrityspakkausjätteiden terminaalitoiminta on aina markkinaehtoista toimintaa, jolloin kuntien jätelaitosten mahdollisuutta toimia yrityspakkausjätteen terminaaleina rajoittaa jätelain 145 a §.

LCA Consultingin selvityksestä käy myös hyvin ilmi, että tuottajien terminaalien lisäksi jätettä keräävillä ja käsittelevillä yrityksillä on omia vastaanottopaikkoja, joiden kautta kiertävä jäte on luettu mukaan tuottajien raportointiin kierrätysasteisiin. Jätelakimuutoksella vältettiin puuttumasta yrityspakkausjätteen markkinaan, jotta korkeat kierrätysasteet eivät vaarantuisi. Samaa linjaa tulisi jatkaa asetuksessa.

Valtioneuvoston asetukset käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta, paristoista ja akuista sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annettuihin asetuksiin ja niiden perusteluista.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne muista mahdollisista jätealan asetuksiin liittyvistä asioista.

-

Moliis Katja
Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry